

3. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
4. Ткачова А.М. Дистанційне навчання в закладах освіти. [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://naurok.com.ua/distanciyne-navchannya-v-zakladah-osviti-144344.html>

*Тетяна Мачача,
к.пед.н., старший науковий співробітник,
відділ технологічної освіти
Інститут педагогіки НАПН України
Ідентифікатор ORCID 0000-0001-6679-4577*

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ

tmachacha@ukr.net

Основним документом, який визначає науково-методичні основи проєктно-технологічної діяльності учнів гімназії є Державний стандарт базової середньої освіти (далі – Державний стандарт) [1]. Він набув чинності з 30 вересня 2020 року та буде поступово впроваджуватися в освітній процес з 2022-2023 навчального року.

У Державному стандарті визначені загальні обсяги навчального навантаження учнів, вимоги до їх компетентностей і до згрупованих за відповідними освітніми галузями обов’язкових результатів навчання, яких вони мають досягти на рівні базової середньої освіти.

Вимоги до *обов’язкових результатів навчання* технологічної освітньої галузі складаються з таких компонентів:

- *групи результатів навчання* учнів, що охоплюють споріднені загальні результати;

- спільні для всіх рівнів загальної середньої освіти *загальні результати навчання* учнів, через які реалізується компетентнісний потенціал галузі;
- *конкретні результати навчання* учнів, що визначають їх навчальний прогрес за освітніми циклами;
- *орієнтири для оцінювання*, на основі яких визначається рівень досягнення учнями результатів навчання на завершення відповідного циклу.

Обов'язкові, загальні і конкретні, результати навчання, а також орієнтири для їх оцінювання визначені на основі компетентнісного підходу, а тому вони цілісно відображають компетентнісний потенціал технологічної освітньої галузі.

Вимоги до *обов'язкових результатів навчання* учнів з технологічної освітньої галузі зазначені в додатку 12 Державного стандарту (ДС, 2020, с. 10) і передбачають, що учень на рівні базової середньої освіти:

1. Формулює ідею та втілює задум у готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності.
2. Творчо застосовує традиційні і сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва.
3. Ефективно використовує техніку, технології та матеріали без заподіяння шкоди навколишньому середовищу.
4. Турбується про власний побут, задоволення власних потреб та потреб інших осіб.

Означені обов'язкові результати навчання в Державному стандарті розташовані за ступенем їх значущості, а тому ніяк не зумовлюють структурування змісту на рівнях модельних навчальних програм, навчальних програм та освітнього процесу.

Перший обов'язковий результат навчання технологічної базової освіти передбачає обов'язкове виконання проєктів стосовно створення нових виробів: від задуму до його втілення в готовому продукті за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності.

Виконання проєкту потребує самостійної роботи учнів, врахування їхнього освітнього досвіду, потреб, інтересів і можливостей, а відтак створення умов для

реалізації індивідуальних траєкторій навчання. А тому ефективно їх виконання можливе на основі вже набутого досвіду учнів, зокрема в опануванні другим, третім і четвертим обов'язковими результатами навчання [2].

Педагогічна практика підтверджує, що успішно виконувати проекти в межах базової середньої освіти учні можуть на основі опанованих базових знань (додаток 11 Державного стандарту). А тому перш ніж виконувати проекти, учні повинні навчитися застосовувати відповідні традиційні й сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва у виготовлення виробів, технології ефективного використання способів проектування, техніки й матеріалів, технології побутової діяльності тощо [3, с. 140].

Структура навчального проекту як завершеного циклу проектно-технологічної діяльності відображена у вимогах до першого обов'язкового результату навчання з Державного стандарту. Ця структура має **три основні складові** сформульовані в загальних результатах навчання:

1. Проектує особистісно і соціально значущий виріб [ТЕО 1.1].
2. Виготовляє проєктований виріб за визначеною технологічною послідовністю [ТЕО 1.2].
3. Оцінює і презентує результати проектно-технологічної діяльності [ТЕО 1.3].

* Перший обов'язковий результат з Державного стандарту конкретизується через три загальні результати: [ТЕО 1.1]; [ТЕО 1.2]; [ТЕО 1.3] і відображає **структуру проєкту**

Ключові і предметна компетентності формуються лише в діяльності, тому результати навчання технологічної освітньої галузі в Державному стандарті сформульовані у формі способів проектно-технологічної діяльності та інших видів діяльності як фундаментальних освітніх об'єктів технологічної освіти [4].

Означені три складові навчального проекту деталізуються в конкретних результатах навчання технологічної освітньої галузі Державного стандарту:

Етапи проектування

- генерує задум та обирає об'єкт проектування для його втілення з допомогою вчителя чи інших осіб, пояснює свій вибір [6 ТЕО 1.1.1];
- формулює самостійно або з допомогою вчителя чи інших осіб мету проектно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.1.2];
- здійснює маркетингові дослідження та пошук інформації про об'єкт проектування [6 ТЕО 1.1.3];
- здійснює художнє конструювання виробу з використанням методів проектування [6 ТЕО 1.1.4];
- конструює об'єкт проектування, читає та використовує графічні зображення [6 ТЕО 1.1.5];
- орієнтується в доборі матеріалів, визначає їх кількість і вартість [6 ТЕО 1.1.6];
- визначає послідовність технологічних операцій для реалізації проектного виробу самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб [6 ТЕО 1.1.7].

Етапи реалізації проектного (виготовлення виробу)

- організовує самостійно або за допомогою вчителя чи інших осіб роботу для виготовлення проектного виробу за визначеною послідовністю [6 ТЕО 1.2.1];
- застосовує технології обробки різних матеріалів [6 ТЕО 1.2.2];
- розраховує час на виконання технологічних операцій [6 ТЕО 1.2.3];
- оцінює ризики, пов'язані з виготовленням проектного виробу [6 ТЕО 1.2.4];

- демонструє в роботі під час виготовлення виробу належні особистісні якості [6 ТЕО 1.2.5].

Етапи рефлексії (оцінювання і презентація)

- оцінює результати власної чи спільної проєктно-технологічної діяльності на основі заданих критеріїв, усуває наслідки допущених помилок [6 ТЕО 1.3.1];
- презентує результати власної чи спільної проєктно-технологічної діяльності [6 ТЕО 1.3.2];
- відстежує власний навчальний поступ, аналізує набутий освітній досвід як стимул для подальших досягнень [6ТЕО1.3.3].

Обов'язкові, загальні й конкретні результати навчання учнів, а також орієнтири для оцінювання в Державному стандарті позначені індексами. Наприклад, в індексі [6 ТЕО 1.1.1-1] обов'язкового результату навчання:

ТЕО – скорочений буквенний запис, що позначає освітню галузь, до якої належить обов'язковий результат навчання,

6 – цифра на початку індексу вказує на порядковий номер року навчання (класу),

1 – перша цифра після буквеного запису до крапки означає порядковий номер обов'язкового результату,

1 – друга цифра після буквеного запису означає порядковий номер конкретного результату, з яким співвідноситься загальний результат.

1 – третя цифра після буквеного запису означає порядковий номер орієнтиру для оцінювання конкретного результату.

Реалізація вимог першого обов'язкового результату навчання "Втілює задум у готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності" передбачає обов'язкове виконання навчальних проєктів стосовно створення виробів, оволодіння загальними і конкретними результатами навчання за визначеним у Державному стандарті алгоритмом.

Навчальні проєкти в межах технологічної освітньої галузі можуть бути індивідуальними, парними, груповими, колективними, мають бути пов'язані з реальним життям, спрямовані на добротність, задоволення особистих потреб, потреб оточуючих, гармонізацію навколишнього дизайн середовища тощо.

Для ефективного впровадження технологічної освітньої галузі Державного стандарту в нову українську школу необхідно оперувати визначеними в ньому набором термінів і понять. Кожне поняття має свій зміст, який складається із сукупності істотних ознак, предметів чи явищ, що відображаються в свідомості за допомогою цього поняття.

Обсяг поняття «проектно-технологічна діяльність» як завершеного циклу навчального проєкту містить одиничні і загальні категорії, які співвідносяться з іншими поняттями. Наявність таких зв'язків обумовлює необхідність дослідження їх взаємовідношень і підпорядкувань. Тільки в такому разі можна досягти вимог Державного стандарту.

Важливим є визначення і фіксування найбільш характерних понять, що цілісно розкривають категорійне поняття «проектно-технологічна діяльність». Інакше може випасти цілий етап з логічного ланцюжка поступового й послідовного формування цього поняття в учнів гімназії. Адже його потрібно системно уточнювати й поглиблювати, а не формувати його категорійні одиниці лише фрагментарно і відокремлено.

Література

1. Державний стандарт базової середньої освіти. (2020). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня, № 898. <https://cutt.ly/5lbsvBP>
2. Мачача, Т. С. Теоретико-методологічні засади проектування змісту технологічної освіти. *Український педагогічний журнал*. 2016. с.105–114. <https://cutt.ly/NW4IHqq>
3. Мачача, Т. С. Наукові основи формування змісту технологічної базової середньої освіти. *Проблеми сучасного підручника* (27). 2021. с. 132-143. <https://lib.iitta.gov.ua/729473/>
4. Юрженко В. Базовий механізм інтегративного підходу в основній школі – технологічна освітня галузь. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. № 27. (Том 5). с. 253–257. https://aphn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_5/45.pdf